

Robert Vannoy, Manabii Wakuu, Hotuba ya 22

Danieli, Hotuba ya 2, Danieli 8

Danieli 8:1-2 Maono ya Elamu ya Danieli kuhusu Utawala wa Belshaza

Sura ya 8 ya Danieli ni mojawapo ya sura rahisi kutafsiri, kwa hivyo nadhani ni mahali pazuri pa kuanzia. Tunasoma katika mstari wa 1 na 2, “Katika mwaka wa tatu wa kutawala kwake Mfalme Belshaza, maono yalinitokea mimi, Danieli, baada ya hayo yaliyonitokea kwanza. Nikaona katika maono kwamba ilikuwa nilipoona kwamba nilikuwa Shushani katika jumba la kifalme, lililoko katika jimbo la Elamu. Nikaona katika maono; nami nilikuwa karibu na mto Ulai.” Sasa, unaweza kuuliza swali kuhusu mistari hiyo miwili ya kwanza, je, Danieli alikuwa Elamu? “Niliona katika maono na ikawa nilipoona kwamba nilikuwa Shushani katika jumba la kifalme, lililoko katika jimbo la Elamu.” Je, alikuwa pale ana kwa ana, au katika maono tu? Inaonekana kwangu kuna uwezekano mkubwa kwamba ni katika muktadha wa maono kwamba anajikuta mahali hapa. Hata hivyo, mahali hapo ni muhimu, kwa sababu Shushani ulikuwa mji mkuu wa Elamu.

Katika wakati wa Danieli, Elamu na Shushani zilikuwa ndani ya ufalme wa Belshaza. Hata hivyo, hazikuwa mahali muhimu sana, lakini baadaye Shushani ikawa mji mkuu wa Milki ya Umedi na Uajemi, na ikawa mji mkuu. Kwa kweli, ilikuwa mji uliokaliwa hadi Enzi za Kati. Inajulikana leo kama Susa. Kilele cha utawala wa Uajemi, bila shaka, kilikuwa baada ya wakati wa Danieli. Lakini maono anayopokea yanaendelea kutoka wakati wa Babeli hadi nyakati za Uajemi kisha hadi nyakati za Ugiriki. Kwa hivyo hapa ndipo anapojikuta katika hali hii ya maono.

Danieli 8:3-14 Kondoo Mume na Mbuzi Mwembamba Maono Kisha unasoma katika Danieli 8:3-14 kuhusu maono yake: “Nikainua macho yangu, nikaona. Na tazama, kondoo mume alisimama mbele ya mto, mwenye pembe mbili; na pembe mbili zilikuwa ndefu; moja ilikuwa ndefu kuliko nyingine; na ile iliyo ndefu zaidi ikatoka mwisho. Nikamwona kondoo mume akisukuma kuelekea magharibi, na kaskazini, na kusini, asiweze kusimama mbele yake; wala hapakuwa na mnyama ye yote awezaye kuokoa

mkononi mwake; lakini akafanya kama apendavyo, akawa mkuu. Na nilipokuwa nikitafakari, tazama, beberu akatoka magharibi, akapita juu ya uso wa dunia yote, asiiguse nchi. Na beberu huyo alikuwa na pembe mashuhuri kati ya macho yake. Akamwendea kondoo mume mwenye pembe mbili, niliyemwona amesimama mbele ya mto, akamkimbilia kwa hasira ya uweza wake. Nikamwona akimkaribia kondoo mume. Hasira yake iliwaka juu yake, akampiga kondoo mume, akavunja pembe zake mbili. Wala hapakuwa na nguvu katika kondoo mume kusimama mbele yake, lakini yeye Akamtupa chini na kumkanyaga, wala hapakuwa na mtu yeyote aliyeweza kumwokoza kondoo dume mkononi mwake. Kwa hiyo, yule beberu akakua sana, na alipokuwa na nguvu, pembe kubwa ilivunjika; na badala yake zikatoka pembe nne mashuhuri kuelekea pepo nne za mbinguni; na kutoka katika moja yao kukatoka pembe ndogo, iliyokua sana kuelekea kusini na mashariki na kuelekea nchi nzuri. Ikakua hata kufikia jeshi la mbinguni, ikaangusha baadhi ya majeshi na nyota chini na kuzikanyaga. Lakini akajitukuza hata kwa mkuu wa majeshi; na sadaka ya kila siku ikaondolewa kwake, na mahali pa patakatifu pakaangushwa chini. Na jeshi likapewa dhidi ya sadaka ya kila siku kwa sababu ya uasi. Akaitupa kweli chini; nayo ikaendelea na kufanikiwa. Ndipo nikasikia mmoja akisema, akimwambia mtakatifu aliyenena, 'Maono kuhusu sadaka ya kila siku na uasi wa uharibifu yatakuwa hata lini, ya kukanyagia patakatifu na jeshi?' Akaniambia, 'Hadi siku 2,300, ndipo patakatifu patakapotakaswa.'

Hiyo ndiyo maono aliyoyaona. Kwa hivyo mistari ya 3-14 inaelezea maono hayo. Angalia kuna wanyama mbalimbali wanaoonyeshwa: kondoo dume mwenye pembe mbili mwanzoni, kisha beberu mwenye pembe moja mashuhuri kati ya macho yake ambaye anampiga nayo kondoo dume huyo na kuvunja pembe hizo mbili. Kisha katika mstari wa 8, "Baada ya beberu huyo akakua na pembe kubwa ikavunjika na badala yake zikatokea pembe nne mashuhuri kuelekea pepo nne za mbinguni." Kwa hivyo una hizi nne mashuhuri zinazoibuka, na kisha mstari wa tisa unasema kutoka kwa moja yao kukatoka pembe ndogo ambayo ilikua kubwa. Sasa ni wazi, wanyama na pembe hizo zinapaswa kueleweka kama mfululizo wa alama zinazoonyesha matukio fulani. Swali ni, matukio ni yapi? Katika sura hii kuna maswali kuhusu baadhi ya vipengele na vipengele

vya sura hiyo, lakini kwa sehemu kubwa hakuna shaka kubwa kwa sababu zaidi katika sura hiyo una tafsiri iliyotolewa. Sura ya 8, mistari ya 1-14, unaona maono haya ya kondoo dume na mbuzi, lakini tunapouliza maana yake, tunapofikia mistari ya 20-27, hapo una tafsiri ya maono.

Danieli 8:15-19 Utangulizi wa Tafsiri ya Maono Sasa, kabla ya kufikia tafsiri hiyo, tunaweza kuifunika kwa sasa, kuna jambo lingine tunalotaka kuliangalia kabla ya kuangalia mistari ya 20-27. Mistari ya 15-19, inaanzisha tafsiri hiyo. Katika mstari wa 17, unasoma kwamba Gabrieli huyu, ambaye atamfanya Danieli aelewe maono haya, anakaribia na unasoma, "Alikaribia niliposimama, naye alipokuja niliogopa nikaanguka kifudifudi. Lakini akaniambia, 'Fahamu, Ee mwanadamu, kwa maana maono hayo yatakuwa wakati wa mwisho.'" Kwa hivyo una usemi huo katika sehemu ya mwisho ya 17, lakini kisha unasoma. "Alipokuwa akisema nami, nilishikwa na usingizi mzito na uso wangu umeelekea chini, akanigusa na kunisimamisha wima. Akaniambia, Tazama, nitakujulisha."

Angalia sehemu ya mwisho ya 19: "Nitakujulisha yatakayokuwa mwisho wa ghadhabu, kwa maana kwa wakati uliowekwa, mwisho utakuwa." Kwa hivyo mwishoni mwa mstari wa 17 una, "wakati wa mwisho utakuwa maono." Mwisho wa mstari wa 19 ni "mwisho wa mwisho wa ghadhabu, kwa maana kwa wakati uliowekwa, mwisho utakuwa." Unaweza kuuliza swali, hiyo inamaanisha nini? Je, maono yote yanahusiana na mwisho wa enzi? Tunapaswa kuelewaje maneno hayo: "Wakati wa mwisho," "Mwisho wa mwisho wa ghadhabu, kwa wakati uliowekwa mwisho utakuwa." Sasa, nadhani hilo ni swali la kuzingatia unapoangalia tafsiri. Ninaweza kusema hapa kwamba EJ Young anapendekeza kwamba kinachoonekana katika misemo hiyo ni mwisho wa kipindi cha Agano la Kale. Kifungu, "katika sehemu ya mwisho ya ghadhabu," ni wakati hukumu ya Mungu juu ya watu wa Israeli kabla ya kuanzishwa kwa Agano Jipya. Kwa hivyo ni mwisho wa kipindi cha Agano la Kale, wakati kabla ya kuanzishwa kwa Agano Jipya. Weka swali hilo akilini na tuendeleo na tafsiri, inayopatikana katika mistari ya 20-27.

Danieli 8:20-27 Tafsiri ya Maono, Ushindi wa Alexander wa Umedi na Uajemi Katika mstari wa 20 unasoma, "Kondoo dume uliyemwona mwenye pembe mbili, hawa ni wafalme wa Umedi na Uajemi." Kwa hivyo unarudi kwenye mstari wa 3 na 4, na unaweza kusoma 3 na 4 kwa uelewa zaidi kidogo kwa sababu 3 na 4 inasema, "Nilimwona kondoo dume huyu alikuwa na pembe mbili, pembe mbili zilikuwa ndefu. Moja ilikuwa ndefu kuliko nyingine na ile iliyo juu zaidi ilitoka mwisho. Nikamwona kondoo dume akisukuma kuelekea magharibi, kaskazini, na kusini, hata hakuna mtu aliyeweza kusimama mbele ya kondoo dume huyu." Inashangaza jinsi mstari wa 3 unavyosema kondoo dume alikuwa na pembe mbili, pembe mbili zilikuwa ndefu, lakini moja ilikuwa juu kuliko nyingine. Ile ya juu zaidi iliibuka mwisho. Hiyo inaonyesha kwamba Umedi ilikuwa muhimu kabla ya Uajemi. Na hiyo inaendana na kile tunachokijua kuhusu historia ya Umedi na Uajemi. Wamedi walijitenga na Ashuru yapata mwaka 631 KK. Waajemi walianza kama sehemu isiyo na maana ya Milki ya Umedi. Lakini Waajemi waliinuka ili kudhibiti Milki ya Umedi, na hilo lilifanyika kwa kiasi kikubwa kupitia Koreshi, ambaye aliiweka Umedi chini ya udhibiti wake. Wamedi wengi walipewa nafasi za majukumu katika ufalme wa Koreshi, lakini unaona picha hapo inafaa sana. Kondoo dume huyu ana pembe mbili; pembe mbili zilikuwa ndefu. Moja ilikuwa juu kuliko nyingine, na ile ya juu zaidi iliibuka mwisho. Hiyo ndiyo sehemu ya Uajemi ya ufalme wa Umedi na Uajemi. Nina ramani hapa ya Milki ya Uajemi, ili kukupa wazo la ukubwa wake. Eneo lenye mistari hiyo linapita juu kupitia Asia Ndogo, hadi Misri, na kuelekea Mashariki. Kwa hivyo hiyo ndiyo mstari wa 20 wa tafsiri, "Kondoo dume uliyemwona akiwa na mbili pembe, hawa ndio wafalme wa Umedi na Uajemi."

Kisha tunaendelea na mstari wa 21: "Na yule beberu mwenye makali ni mfalme wa Ugiriki, na pembe kubwa iliyo kati ya macho yake ni mfalme wa kwanza." Na unasoma mstari wa 21. Ninaweza kutaja tu kabla ya kuendelea na hilo, unaona katika mstari wa 4 kwamba kondoo dume alisukuma kuelekea magharibi, kaskazini, na kusini ili hakuna mtu aliyeweza kusimama mbele yake. Hilo ndilo hasa tunaloona hapo na Milki ya Uajemi, magharibi, kaskazini-magharibi, kaskazini, na kusini, ili hakuna mnyama

aliyeweza kusimama mbele yake. Na kisha mstari wa 5: kwamba beberu kutoka magharibi mstari wa 21 unamtambulisha kama mfalme wa Ugiriki. Tazama, mstari wa 5 unasema, “Nilipokuwa nikifikiria, tazama, beberu akapanda kutoka magharibi juu ya uso wa dunia yote, lakini hakuigusa nchi. Na yule beberu alikuwa na pembe kubwa kati ya macho yake. Akamkaribia yule kondoo dume mwenye pembe mbili, akamrukia kwa hasira ya nguvu zake.”

Alexander Mkuu alishambulia Milki ya Uajemi. Alexander alisukuma akitoka Ugiriki, na akaweza kuiangamiza Uajemi. Na unaona mstari wa 5 unasema kuhusu mbuzi-dume huyu kwamba alikuja kutoka magharibi juu ya uso wote wa dunia na hakugusa ardhi, ishara ya kasi ya ushindi wake; alikuwa mwepesi sana.

Na kisha mistari ya 6-7 inaelezea jinsi Alexander alivyomshinda Uajemi: Alimpiga kondoo dume, akavunja pembe zake mbili, hakukuwa na nguvu katika kondoo dume kusimama mbele yake. Akamtupa chini na kumkanyaga, na beberu huyo akajikuza sana.” Sasa, unapoangalia ushindi wa Alexander, mstari mweusi kwenye ramani unakupa ukubwa wa ufalme wa Alexander. Ulikuwa ushindi wa haraka, lakini ulihusisha vita kadhaa muhimu. Mnamo 334 KK, ulikuwa na vita katika Mto Granicus, ambao uko hapa kaskazini magharibi mwa Asia Ndogo. Huo ulikuwa ushindi wa kwanza huko Asia Ndogo dhidi ya majeshi ya Uajemi mnamo 334. Mwaka mmoja baadaye, una Vita vya Isis mnamo 333 KK, hapo hapo kwenye kona ya kaskazini, ambapo Bahari ya Mediterania inageuka kusini kando ya pwani ya Asia. Alexander alivuka milima ya Taurus, alishinda jeshi kuu la Uajemi huko Isis, na hilo lilimwezesha kushuka pwani na kuichukua Syria, Palestina, na kuingia Misri. Kwa hivyo, tuna vita muhimu, Vita vya Isis, mnamo 333. Mnamo 331, kuelekea mashariki, Arbela, katika Vita vya Arbela, aliharibu jeshi la mwisho la Uajemi, akashinda himaya na kisha akahama kutoka Arbela kuelekea Mto Indus. Kwa hivyo unaona hiyo ni kuanzia 334-331, miaka mitatu. Alifagia Waajemi.

Lakini unasoma katika mstari wa 8, “Yule beberu akakua sana, na alipokuwa na nguvu, pembe kubwa ikavunjika na badala yake zikatokea pembe nne mashuhuri kuelekea pepo nne za mbinguni.” Unaweza kujiuliza hiyo inamaanisha nini? Na kisha

unaangalia mstari wa 22 unaosema, “Sasa kwa kuwa imevunjika, ambapo nne zilisimama kwa ajili yake, falme nne zitasimama kutoka katika mataifa, lakini si kwa nguvu zake.” Na unachokipata, kihistoria, ni wakati Alexander alipokuwa katika kilele cha nguvu zake, alikufa akiwa na umri wa miaka 33. Kwa hivyo alipokuwa na nguvu, pembe kubwa ilivunjika, kama mstari wa 8 unavyosema. Kwa hivyo una ufalme mkubwa na, mtu mwenye nguvu. Anakufa akiwa mdogo sana, kwa hivyo nini kitatokea kwa ufalme wake? Alikuwa na mtoto haramu wa miaka miwili au mitatu, kwa hivyo hakuwa na mwana anayefaa kuchukua kiti chake cha enzi. Alikuwa ameo binti wa mfalme wa Uajemi miezi michache kabla ya kifo chake, na wengine walidhani labda mtoto atatoka katika uhusiano huo. Kulikuwa na mkanganyiko mwingi na mapambano ya madaraka, lakini ndani ya miaka michache kilichotokea ni kwamba himaya ya Alexander iligawanyika katika sehemu nne. Hapo awali ikawa tano, lakini sehemu hiyo haikuwa imara na ikatulia katika sehemu nne huku majenerali wake kadhaa wakinyakua maeneo makubwa ya himaya yake wenyewe. Mgawanyiko wa

falme za Ufalme wa Alexander ulionekana kama hivi kwenye ramani mwaka wa 301. Una Makedonia chini ya Cassander, Thrace na Asia Ndogo chini, mwanzoni chini ya Lysimachus na Antigonos. Lysimachus hapa juu, Asia Ndogo chini ya Antigonos, na kisha Syria upande wa mashariki chini ya Seleucus, na Misri upande wa kusini chini ya Ptolemy. Utawala wa Antigonos haukudumu kwa muda mrefu, kwa hivyo kimsingi ulikuwa na Seleucus, Ptolemy, Lysimachus, na Cassander kama sehemu nne. Ni Antigonos ambaye hakudumu kwa muda mrefu. Alikuwa Antigonos aliyepinduliwa na Seleucus. Kwa hivyo unapata sehemu nne basi, ambazo zimesalia: Cassander, Lysimachus, Ptolemy, na Seleucus. “Falme nne,” unasoma katika mstari wa 22, “zitasimama kutoka katika taifa hilo lakini si kwa nguvu zake.”

Ni nani Mfalme Mwenye Sura Kali ? Ukisoma katika mstari wa 9, “Katika mmoja wao,” yaani, mmoja wa falme hizi nne, “ilitokea pembe ndogo ambayo ilikua kubwa sana.” Na unauliza ni nini hiyo? Kisha unaenda kwenye tafsiri, mstari wa 23. “Katika

nyakati za mwisho za falme,” yaani, falme hizi nne, “wakati wakosaji watakapotimia, mfalme mwenye uso mkali na mwenye ufahamu wa hukumu za giza atasimama, na nguvu zake zitakuwa kubwa, lakini si kwa nguvu zake mwenyewe. Naye ataharibu kwa njia ya ajabu, na atafanikiwa na kuendelea, na atawaangamiza wenye nguvu na watu watakatifu. Na kwa nguvu zake, pia atasababisha udanganyifu kufanikiwa, na mkono wake utajitukuza mwenyewe na moyo wake. Kwa amani atawaangamiza wengi; naye atasimama pia dhidi ya Mkuu wa Wakuu, lakini atavunjika milele.”

Kwa hivyo katika nyakati za mwisho katika ufalme huu, mfalme mwenye uso mkali atatokea. Kwa maneno mengine, si sawa mwanzoni. Na swali linaweza kuulizwa, ni nani anayeonekana hapa? Je, huyu ndiye Mpinga Kristo atakayekuja mwishoni mwa wakati? Unaona, mstari wa 17 unasema ni "wakati wa mwisho utakuwa maono." Je, huyu ndiye mpinga Kristo mwishoni mwa wakati huu? Au kuna sababu fulani ya kufikiria kwamba si Mpinga Kristo? Nadhani mstari wa 9 uko wazi kabisa. Mstari wa 9 unasema, "Kutoka katika mmoja wao." Na "wao" ni nani? Inarejelea zile nne mashuhuri, kuelekea pepo nne za mbinguni, sehemu nne za ufalme wa Alexander. Mtu huyu atatokea kutoka katika moja ya sehemu nne za ufalme wa Alexander. Kwa hivyo uko katika muktadha wa himaya ya Alexander na mgawanyiko wake, na mtawala anatoka katika moja ya mgawanyiko huo. Kwa hivyo nadhani ulichonacho katika sura ya 8 ni kwamba Bwana anampa Danieli maono ili kuwaonyesha watu wa Bwana kwamba baada ya Waajemi, ambao walikuwa wamechukua Babeli wakati wa Danieli, baada ya Waajemi watakuja himaya ya Kigiriki, na kwamba baada ya muda himaya ya Kigiriki kutakuwa na ugumu mkubwa wa kukabiliana nao -- mfalme huyu mwenye uso mkali ambaye atatokea.

Antiochus Epifanis Kihistoria, tunajua kwamba katika Milki ya Seleucid, mojawapo ya mgawanyiko huo wanne, Antiochus Epifanis akawa mtawala mwenye nguvu. Alishinda himaya ya Ptolemaic, au karibu akaishinda kadri mapambano hayo yalivyoendelea. “Alijitukuza,” mstari wa 11, “Alijitukuza hata kwa Mkuu wa Jeshi.” Unaona jina lake, Antiochus Epifani, kwamba Epifani linamaanisha “udhihirisho wa Mungu.” Alihisi alikuwa udhihirisho wa Mungu. Alijiona kama udhihirisho wa Zeus, mungu wa Kigiriki.

Alitaka kuabudiwa, na kutokana na tunachojua kumhusu, alionyesha sifa zinazoelezwa hapa. Alivamia Yerusalemu na kuchafua hekalu.

Asili ya hilo ilikuwa hii: alikuwa ameshuka Misri na alikuwa karibu kuwashinda Waptolemia wa Misri wakati Warumi walipotuma jeshi Misri kwa sababu hawakutaka Waseleucids waimarishe mamlaka yao juu ya Wamisri; ingekuwa nguvu kubwa sana. Warumi walikuwa na mawazo yao kuhusu kudhibiti Bahari ya Mediterania, kwa hivyo walituma jeshi Misri, na jenerali huyu wa Kirumi alikutana na Antiochus nje kidogo ya Aleksandria. Na hapo ndipo hadithi inasimuliwa kuhusu mkutano wao. Kwa kweli, walikuwa wamefahamiana kwa sababu Antiochus alikuwa mfungwa huko Roma muda fulani mapema. Lakini jenerali huyu wa Kirumi, Popelius Laenas, alimwambia Antiochus kwamba ilibidi arudishe eneo lililochukuliwa na kuondoka Misri. Tumesikia mengi katika Vita hivi vya Dhoruba vya Jangwani huko Iraq hivi majuzi kuhusu kuchora mstari mchangani. Nadhani asili ya usemi huo inatokana na tukio hili kwa sababu jenerali huyu wa Kirumi alichora mstari mchangani, duara, kumzunguka Antiochus. Antiochus alisema alitaka muda wa kuzingatia madai ya Warumi, na jenerali huyu wa Kirumi anachora mstari huu mchangani unaomzunguka na anasema, "Tazama, niambie kabla hujavuka mstari huo."

Kwa hivyo Antiochus aliaibishwa, na alijua hakuwa na nguvu za kupigana na Warumi, kwa hivyo ilibidi arudi nyuma. Aliporudi nyuma, aliwaachilia Wayahudi hasira yake. Aliingia Yerusalemu na kuchafua hekalu na kubomoa kuta za jiji, akawauza wanawake na watoto kama watumwa, na kupiga marufuku imani ya Kiyahudi. Kushika Sabato na kutahiriwa kulikatazwa kwa hukumu ya kifo. Maandiko ya Agano la Kale yalichomwa moto, sanamu za miungu ya Kigiriki ziliwekwa katika miji yote ya Yuda, na Wayahudi walilazimishwa kuziabudu. Usipofanya hivyo, uliteswa na kuuawa. Katika hekalu lenyewe aina ya madhabahu ilijengwa ambayo nguruwe walitolewa ili tu kuwachukiza Wayahudi, na hekalu lote lilinyunyizwa mafuta kutoka kwa sadaka za nguruwe. Matokeo yake yalikuwa uasi wa Wamakabayo karibu 168 KK.

Warumi walikuwa wameshinda Makedonia katika vita vya tatu vya Makedonia. Kwa hivyo walikuwa wamejitana kuelekea mashariki hadi Makedonia. Lazima walikuwa na nguvu kiasi. Na wangepata ushindi mwingine. Kwa hivyo lazima ilikuwa nguvu kubwa. Sina uhakika, unajua, idadi, lakini lazima ilikuwa nguvu kubwa ya kutosha kiasi kwamba Antiochus alitishwa. Nataka kuangalia zaidi mistari ya 9-14. Kuna misemo isiyoeleweka hapo. Kwa hivyo tuache hapa na tutaenda mbali zaidi na Danieli 8 ikianza saa yetu ijayo.

Imechapishwa na Victoria Chandler
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Dkt. Perry Phillips
Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips